

але ці недоліки можуть бути усунені відповідними змінами до Кримінального кодексу України.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. № 2341-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran3035#n3035>
2. Трут Д. Автух А. Притягнення юросіб до кримінальної відповідальності в Україні: міф чи реальність? / Д. Трут, А. Автух. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran85#n85>
3. Данкович Н.О. Відповідальність юридичних осіб в Україні: кримінально-правовий аспект / Н.О. Данкович // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 2. – С. 135–139. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_2_21

Гора М.І.

студент,

Національна академія внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЕВТАНАЗІЇ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РЯДУ КРАЇН СВІТУ: «ЗА» ТА «ПРОТИ»

Саме поняття евтаназії зародилося досить давно, ще за часів Гіппократа. Серед видатних людей, які добровільно пішли із життя є такі неабиякі особистості, як Демосфен, Демокрит, Езоп, Сократ, Сенека, М. Петтенкофер, П. Лафарг, В. Маяковський. Поки ж дискусії щодо проблеми евтаназії [2–5] тривають, і мало ознак того, що вона дійде свого логічного завершення. Адже, наявні думки діаметрально протилежні.

На початку минулого століття юристом Біндінгом і психіатром Гохе було запропоновано називати евтаназією знищення (завершення) так званих «неповноцінних» життів. У свою чергу, необхідно зазначити, що таку страшну інтерпретацію терміну «евтаназія» було отримано за часів фашистської Німеччини і захоплених нею країн. На той час було вбито суттєву кількість немовлят з «вадами розвитку», хворих на злякисні новоутворення та ін. У ті часи було створено так би мовити спеціальну індустрію умертвіння у вигляді газових камер, душегубок, крематоріїв і т. д. Згодом Міжнародним військовим трибуналом в Нюрнберзі було кваліфіковано ці дії як злочини проти людства, що і поклало початок кодифікації в області злочинів проти гуманізму.

Одним з таких найважливіших документів в міжнародному праві стала Декларація про евтаназію, прийнята 39-му пленумі Всесвітньою Медичною Асамблеєю (Мадрид, жовтень 1987), в якій зазначається: «Евтаназія є актом навмисного позбавлення життя пацієнта. Навіть якщо це здійснюється на прохання самого пацієнта чи на підставі звернення із таким проханням його близьких, – є цілковито неетичною. У цій ситуації не виключається

необхідність поважного ставлення лікаря до бажання хворого, але це не повинно стосуватися позбавлення життя» [1].

Надалі перелік міжнародних документів розширювався. Окремі держави брали свої юридичні документи, які давали визначення, регулювали відносини сторін щодо евтаназії. Так, наприклад, в етичному кодексі українського лікаря стверджується, що евтаназія є актом навмисного позбавлення життя пацієнта на його прохання. Також вона є неприпустимою, навіть у формі пасивної евтаназії. Під пасивною евтаназією необхідно розуміти припинення лікувальних дій у ліжка помираючого хворого. Лікар просто зобов'язаний полегшувати страждання хворої людини усіма легальними та можливими способами, також лікар повинен надавати духовну підтримку людині.

Найчастіше ж, коли дискутують про евтаназію, то мають на увазі евтаназію активну. Під активною евтаназією («метод наповненого шприца») у сучасній фаховій літературі розуміють введення помираючому будь-яких лікарських або інших засобів із метою безболісного настання кончини. Форми активної евтаназії можуть виражатися в наступних проявах [2–3]:

– «милосердне вбивство» (наприклад, лікар бачить тяжкі болісні та душевні страждання безнадійно хворої людини на вводить їй зверх дозу «полегшуючого» препарату, що призводить до смерті);

– «самогубство, за участю лікаря» (наприклад, лікар тільки словесно допомагає невиліковно хворій людині, при цьому пацієнт самотужки відключає препарат або пристрій, який приводить до смерті).

Свого часу опитування громадської думки в Нідерландах показали, що більшість людей (як не дивно, 75 %) виступили «ЗА» підтримку права людини на смерть. Не дивно, адже у Нідерландах прийнятий закон про евтаназію, відповідно до положень якого (виконання усіх 28 пунктів) можна просити «милосердної смерті» – евтаназії.

На даний час у світі існують чотири регіони, в яких діє дозвіл на евтаназію, – Нідерланди, дві частини США і північна територія Австралії. Північна Територія практикує евтаназію, адже там офіційно вона дозволена законодавством. В Орегоні (законодавчим актом) і в двох частинах США рішеннями Апеляційних Судів Другого (Нью-Йорк та ін.) і Дев'ятого Округу (Каліфорнія, Орегон і ін.) лікарем можуть виписуватися пацієнтові препарати, які викликають смерть.

Досить дивним є той факт, що у Нідерландах як таке самогубство за участю лікаря (добровільна) евтаназія заборонені законодавчо, але сама евтаназія дозволена на практиці. За заявою суду, лікар, умертвивши (або посприявши самогубству) свого пацієнта при певних вагомих обставинах, не визнається винним.

Згідно із опитуваннями, які були проведені у Франції за легалізацію евтаназії виступають 85% населення. У Швейцарії та Німеччині евтаназія не узаконені, проте, допомога в догляді за життям невиліковно страждаючим пацієнтам не класифікується як злочин. У даному контексті прихильники евтаназії вважають, що істинний гуманізм в тому, щоб нести месич милосердя, скоротити передсмертні муки.

Розглядаючи питання права людини на життя і смерть (чи йде мова про ембріон, плід або вже особистість), мимоволі звертаємося до законодавства різних країн, і простежуємо вплив, який чиниться на нього різними конфесіями. Є безспірним фактом те, що рівень суїцидів вищий саме в розвинутих країнах.

Суперечливість поглядів на евтаназію з медичної та морально етичної точок зору породили і суперечливі юридичні оцінки цього явища, що знайшло своє відображення в законодавстві ряду країн.

На противагу Голландії, в Англії після довгих дискусій прийнятий спеціальний закон, який стосується безумовної заборони будь-якої евтаназії (пасивної чи активної) в медичній практиці.

Але необхідно відмітити той факт, що під необхідністю забезпечення прав людини в різних країнах світу так чи інакше діє евтаназія, навіть всупереч існуючим нормам законодавства. Все це нівелює великі проблеми та дискусії з юридичного боку оцінки прав людини на гідну смерть, хоча в деяких країнах світу це безумовне право законодавчо оформлене. Наприклад, якщо знову ж таки брати до уваги досвід США, то у штаті діє так званий прижиттєвий заповіт. Відповідно до цього заповіту пацієнтом офіційно підтверджується своя воля на те, щоб його життя не продовжувалося штучним чином при певній ситуації. В 1977 році у штаті Каліфорнія після довгих дискусій на відповідних референдумах було прийнято перший в світі закон під назвою «Про право людини на смерть». Відповідно до цього закону невиліковно хворі люди мають право на оформлення спеціального документу з виявленням бажання відключити реанімаційний апарат. Однак, на практиці навіть дотепер цим законом офіційно ніхто ще так і не скористався, тому що однією із умов здійснення евтаназії повинен бути висновок психіатра про психічну осудність пацієнта [4, с. 401–403].

Варто підтримати думки науковців, які вважають, що саме «право на смерть», яке так часто фігурує в законодавстві ряду зарубіжних країн, є невдалою конструкцією, оскільки маючи право на смерть людина також може вимагати і права на виконання свого бажання третіми особами, що фактично легалізує вбивство. У науковій медичній, кримінальній літературі описані різні історії за участю медпрацівників. Зокрема слід зазначити низку судових процесів над медичними працівниками в таких країнах, як Бельгія, Нідерланди, Германія, США, Австрія, де медпрацівники застосували неодноразово евтаназію по відношенню до своїх пацієнтів. На сьогодні в кожній сучасній демократичній країні світу існує свій варіант процесуального захисту проти зловживання цим правом.

З усього викладеного вище зазначимо, що існує загальноприйнятий дозвіл на евтаназію за участю лікаря, який може привестися в дію добровільною евтаназією або наданням допомоги в самогубстві пацієнту, що знаходиться в безнадійному положенні (наприклад якщо мова йде про тяжкі як душевно-фізичні страждання, настання у будь-якому випадку скорої смерті).

В Україні евтаназія людей заборонена законодавчо. Перш ніж дозволити її, потрібно мати високоморальне суспільство, в якому б чітко виконувалися закони. Проблема евтаназії в нашій країні поки не стоїть так гостро, як на

Заході, в силу нейтральної громадської думки, християнських традицій і моральних підвалин лікарів [5, с. 343–345]. Вважаємо, що на даному етапі з упевненістю можна відзначити, що Україна сьогодні не готова до будь-якого кроку в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Декларація про евтаназію, прийнята 39-му пленумі Всесвітньою Медичною Асамблеєю (Мадрид, жовтень 1987) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.medicusamicus.com/index.php?action=laws8>
2. Мяловицька Н. А. Евтаназія: право на життя / Мяловицька Н. А., Голопапа Д. І. // Вип. 23, ч. 1, т. 1.// Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право / Ужгородський нац. ун-т. – Ужгород, 2013. – Вип. 23, ч. 1, т. 1. – С. 122–124.
3. Риндя Д. Д. Правові та моральні аспекти евтаназії: реалізація» права на гідну смерть» / Риндя Д. Д. // Сучасні проблеми правової системи України : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 26 листоп. 2015 р. – Київ, 2015. – Вип. 7. – С. 260–263.
4. Трофімов І. С. Евтаназія: досвід зарубіжних країн та проблеми легалізації в Україні / І. С. Трофімов // Актуальні проблеми юридичної науки. – Хмельницький, 2011. – Ч. 3. – С. 401–403.
5. Ущапівська Д. П. Евтаназія: проблема легалізації в Україні / Ущапівська Д. П. // Сьомі юридичні читання «Культура і право на початку ХХІ століття». – К., 2011. – С. 343–345.

Коваль І.О.

студентка,

Науковий керівник: Діордіца І. В.

кандидат юридичних наук, доцент,

Навчально-науковий Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КІБЕРШПИГУНСТВА

Зростання залежності від інформаційно-комунікаційних технологій робить сучасне українське суспільство більш уразливим перед можливими негативними наслідками протиправного використання кіберпростору. В цих умовах головним завданням держави є вжиття заходів, що дозволять принципово зменшити (а подекуди – унеможливити повністю) негативні наслідки від кібератак.

Існує багато видів кібернетичних загроз, але останнім часом популярності набирає саме кібершпигунство, адже інформація з обмеженим доступом, що циркулює в національних інформаційних ресурсах є стійким об'єктом зацікавленості з боку інших держав, організацій та осіб. Крім того, все більшого поширення набуває політично вмотивована діяльність в кіберпросторі груп активістів (хактивістів), які здійснюють атаки на урядові та приватні сайти, що призводить до порушень роботи інформаційних ресурсів, а також репутаційних та матеріальних збитків. Наприклад, в червні 2016 стало відомо про виявлення несанкційованого втручання до